

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kehitysyhteistyön järjestämisestä

VN/24322/2024 UH

UniPIDin lausunto 23.3.2026

UniPID kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä laiksi kehitysyhteistyön järjestämisestä.

UniPID kiinnittää huomiota siihen, että lain valmistelussa ei ole kuultu Opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja korkeakoulujen asiantuntijoita, vaikka lainsäädännön muutostarvetta perustellaan kehitysyhteistyön muutoksella ja monenkeskisen yhteistyön painotuksella. Edellistä lausuntopyyntöä ei myöskään kohdistettu yliopistoille ja ammattikorkeakouluille, vaikka ne ovat yksi toimijataho monitoimijayhteistyössä.

Useissa kohdissa lakiehdotusta viitataan siihen, että jatkossa ulkoisia asiantuntijapalveluita käytettäisiin mahdollisesti aiemman enemmän. UniPID jakaa Fingon edellisen lausuntakierroksen lausunnossaan esittämän huolen Ulkoministeriön oman asiantuntemuksen kaventumisesta. Tähän liittyy myös Ulkoministeriön rahoittaman kehityspoliittisen selvitysmekanismiin liittyvä yhteistyö UniPID-verkoston kanssa. Se toi tutkittua tietoa kehityspoliittisen päätöksenteon tueksi kausina 2018–2025, minkä jälkeen yhteistyötä ei ole jatkettu. UniPID korostaa tutkitun tiedon tärkeyttä tietoon pohjautuvan päätöksenteon pohjana kehityspoliitikassa.

Kuvaus Opetushallituksen roolista antaa ymmärtää, että mainituille instrumenteille HEP ja HEI-ICI ei ole luvassa jatkoa. Näin ollen korkeakoulutuksen valtionavustuksina myönnettävien kehitysrahoitteisten instrumenttien kokonaisuus supistuu. Nykyiset rahoitusinstrumentit eivät tue riittävästi osaamisen kasvattamista kansallisesti globaalin etelän yhteistyöhön.

Hallituksen esityksen nykytilan kuvaus mainitsee erityisosaamisen kehitysyhteistyön alueella erityisesti valtion virastoilla, laitoksilla sekä yksityisellä sektorilla. Kuitenkin yliopistoissa tehdään kehitysyhteistyön erityisosaamisen alueella merkittävää tutkimustyötä, joka mahdollistaa tutkittuun tietoon pohjautuvan poliittisen päätöksenteon, kehitysyhteistyön suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin. Myös kohdassa 12.1.2. mainitaan muut toimijat kehitysyhteistyöhankkeiden käytännön toteutuksessa, mutta korkeakoulut jäävät mainitsematta kehitysyhteistyön toteuttajina. Yliopistot on syytä rinnastaa viranomaistoimijoihin, niin kuin Opetus- ja kulttuuriministeriö edellisessä lausunnossaan toi esiin. Pyrkimys rajata yliopistot viranomaistoimijoiden ulkopuolella kehitysyhteistyön toteuttamista koskevassa laissa kaventaa yliopistojen mahdollista roolia entisestään.

Kaiken kaikkiaan uuden lain pääasialliset tavoitteet, joiden tulisi tukea ylivaalikautisia pitkän aikavälin kehityspoliittisia tavoitteita, eivät tule riittävästi esiin. Lain tulee pystyä palvelemaan pitkällä tähtäimellä yli nykyisen hallituskauden.

